

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt er over dat enkele ambtenaren van het regionale politiekorps Hollands Midden in de nacht van 2 op 3 oktober 2006 buitensporig geweld tegen hem hebben aangewend toen zij hem aanhielden vanwege het niet opvolgen van de vordering om door te lopen.

Beoordeling

Algemeen

Het voorval waarop dit onderzoek betrekking heeft vond plaats tijdens de jaarlijkse viering rond 3 oktober van het Leids Ontzet nabij het uitgaanscentrum Beestenmarkt in de binnenstad van Leiden.

I. Bevindingen

1.1. Op 3 oktober 2006 omstreeks 03.15 uur stond verzoeker bij een hamburgerkraam op de Blauwpoortsbrug te Leiden te wachten op zijn bestelling. Op dat moment verschenen enkele politieambtenaren bij de kraam. Eén van hen, brigadier Y., wees de uitbaatster er op dat zij in overtreding was omdat zij op grond van haar vergunning de verkoop om 03.00 uur had moeten stoppen. Verzoeker heeft zich toen gemengd in het gesprek dat deze politieambtenaar voerde met de kraamhoudster. Politieambtenaar Y. verzocht daarop verzoeker zich niet in het gesprek te mengen. Verzoeker heeft hieraan geen gevolg gegeven en ging voort met het zich mengen in het gesprek. Nadat verzoeker zowel door Y. als door zijn collega's vergeefs nogmaals was gevraagd en daarna was gesommeerd afstand te nemen en zich buiten het gesprek te houden, is verzoeker uiteindelijk aangehouden ter zake van wederspanning (artikel 180 Wetboek van Strafrecht), het opzettelijk niet opvolgen van een ambtelijk bevel (artikel 184, eerste lid Sr) en het beledigen van een ambtenaar gedurende of terzake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening (artikelen 266 en 267 Sr) (zie Achtergrond, onder 1.a. tot en met 1. d.). Bij de aanhouding heeft de politie geweld aangewend tegen verzoeker en hem geboeid overgebracht naar het politiebureau om te worden gehoord. Verzoeker is om 06.15 uur op het politiebureau verhoord en na het verhoor tussen 07.00 uur en 08.00 uur heengezonden.

1.2. Van de aanhouding is proces-verbaal opgemaakt door brigadier Y. en de aspirant-agenten, V., Z. en H. Hierin is onder meer het volgende vastgelegd:

"Op dinsdag 3 oktober 2006 omstreeks 03.10 uur deden wij, verbalisanten, dienst in uniform en waren belast met toezicht openbare orde op de kermis van Leiden. (...) Omstreeks 03.10 uur liepen wij ter hoogte van de Blauwpoortsbrug. Aldaar bevond zich een horecastand op de openbare weg. (...) Conform de werkinstructies gegeven op onze

centrale briefing wisten wij dat de horecagelegenheden tot 03.00 uur op de openbare weg (...) mochten verkopen. Aangezien wij zagen dat de horecastand op de Blauwpoortsbrug om 03.10 uur nog eten verkocht besloot ik, verbalisant Y., een proces-verbaal van bekeuring aan te zeggen. Vervolgens ging ik (...) een gesprek aan met mevrouw K., de eigenaresse van de horecastand. Tijdens dit gesprek zagen wij (...) B. (...) te Leiden. Wij zagen en hoorden dat bovengenoemde persoon zich mengde in dat gesprek. Wij hoorden B. zeggen: 'Klootzakken, dit is toch geen werkwijze' en dergelijke bewoordingen. Hierop zei ik, verbalisant Y., dat de man zich niet moest bemoeien met het gesprek en dat hij weg moest gaan. Hierop hoorden wij de man zeggen: 'Ik vind dit geen werkwijze'. Hierop heb ik, verbalisant Y., nogmaals gevraagd aan B. om zijn weg te vervolgen. Ik, verbalisant Y., werd hierdoor belemmerd in mijn werkzaamheden. Ik, verbalisant Y., kon geen gesprek voeren met de vrouw, doordat bovengenoemd persoon zich er steeds mee bemoeide.

Hierop heb ik, verbalisant Z., B. gevorderd om weg te gaan. Hierop hoorden wij de man zeggen: 'Wie denken jullie wel niet dat jullie zijn.' Wij zagen en roken dat B. riekte naar het inwendig gebruik van alcohol.

Wij zagen dat B. niet voldeed aan de vordering. Hierop heb ik, verbalisant Z., B. uitgelegd wat een vordering inhoudt en wat de gevolgen kunnen zijn. Vervolgens heb ik, verbalisant Z., B. voor de tweede keer gevorderd weg te gaan. Wij zagen dat B. ook hier niet aan voldeed.

Vervolgens hebben wij B. aangehouden ter zake niet voldoen aan bevel op vordering. Vervolgens wilde wij B. overbrengen naar een dienstauto teneinde hem te vervoeren naar het districts bureau van de politie Leiden. Wij voelden en zagen dat B. niet meewerkte aan zijn aanhouding. Wij hoorden dat B. zei: 'Ik wil jullie namen en nummers hebben.'

Hierop hebben wij B. middels de ons aangeleerde IBT technieken naar de grond gewerkt teneinde hem de transportboeien aan te leggen.

Wij zagen en voelden dat B. zich wederom verzette tegen zijn aanhouding. Wij voelden dat B. zijn armen in tegengestelde richting bewoog dan in de richting die wij de man kenbaar maakten.

Nadat wij B. de transportboeien hadden aangelegd en wij hem sommeerden op te staan, hoorden wij hem met luide stem schreeuwen: 'Stelletje klootzakken, wie ben je wel niet?' Op het moment dat B. dit naar ons schreeuwde zagen wij dat er een grote groep mensen om ons dienstvoertuig stond. Hierdoor voelden wij ons beledigd en in onze goede naam en eer aangetast.

Ik, verbalisant V., sommeerde de man plaats te nemen in het dienstvoertuig. Ik, verbalisant V., voelde en zag dat B. hier niet aan voldeed. Hierop heb ik, verbalisant Z., vanuit het dienstvoertuig de man aan zijn handboeien geprobeerd naar binnen te krijgen. Ik,

verbalisant van der V., sommeerde op dat moment B. om plaats te nemen in de auto. Ik, verbalisant Z., voelde en zag dat hij hier niet aan voldeed. Uiteindelijk nam B. plaats in het dienstvoertuig.

Tijdens het transport van B. naar het districts bureau aan de Langegracht te Leiden hoorde en zag ik, verbalisant Z., dat B. zei: 'Ongelofelijke lul, wie denk je wel niet dat je voor je hebt' of woorden van gelijke strekking. Ik, verbalisant Z., voelde mij ten overstaan van de daarbij aanwezige collega's in mij goede naam en eer aangetast.

(...)

REDEN VAN DE HANDBOEIEN:

De omstandigheden waarop verdachte werd aangehouden, gaf aanleiding tot het gebruik van de handboeien. De handboeien werden gebruikt om reden van ontvluchting en veiligheid.

OVERBRENGEN TER VOORGELEIDING:

Ter geleiding voor een hulpofficier van justitie werd verdachte ten spoedigste overgebracht naar de volgende locatie: bureau van politie te Leiden, (...)

VOORGELEIDING:

Verdachte werd op dinsdag 3 oktober 2006 te 03:35 uur voorgeleid (...)"

1.3. In het door verzoeker ondertekende proces-verbaal dat is opgemaakt van het verhoor op 3 oktober omstreeks 06.16 uur is van hetgeen verzoeker als verdachte heeft verklaard is onder meer het volgende vastgelegd:

"Ik liep samen met mijn vrouw over de Blauwpoortsbrug te Leiden. Er liepen nog een aantal vrienden van mij bij (...). Ik liep daar gewoon toen er plotseling vijf à zes agenten mij besprongen. Ik moest op de grond gaan liggen en dat wilde ik niet en daar heb ik mij toen tegen verzet. Er kwam nog een man in burger bij staan en die zei tegen mij dat ik beter kon doen wat er gevraagd werd en dat heb ik toen gedaan.

Er is vooraf niets gebeurd waar ik bij betrokken geweest ben.

U vraagt mij wat er na de aanhouding gebeurde.

Dat is niet te filmen allemaal, de manier van behandeling is niet normaal. Die lul zat aan mijn armen. Ik vind het een schandalige manier van behandeling.

U vertelt mij wat uw collegae verklaard hebben wat er gebeurd is. Ik heb me niet bemoeid met een gesprek tussen uw collegae en een dame. Uw collegae hebben niet tegen mij

gezegd dat ik weg moest gaan. Indien uw collegae tegen mij gezegd hadden dat ik weg moest gaan dan zou ik dit waarschijnlijk gedaan hebben.

In mijn beleving ben ik besprongen door uw collegae. Uw collegae hebben mij gepoogd naar de grond te werken op een ruwe wijze. Het was best grappig want het lukte eerst niet om mij naar de grond te krijgen.

Ik was mij niet van enkel kwaad bewust. Het is dat die ene collega van u in burger die tegen mij zei dat ik mee moest werken. Hij was nog verstandig vergeleken met de andere.

U vraagt mij of ik uw collegae heb beledigd door hen uit te schelden.

Ik heb misschien gezegd: 'Lul dat moet je niet doen.' In die context kan ik iets gezegd hebben maar iets anders niet.

U vraagt mij waarom ik niet meewerk als de politie zegt dat ik dit moet doen.

Als er reden toe is dan zal ik het doen. Als er geen reden is dan doe ik het niet.

U vraagt mij of ik degene ben die bepaalt wat een reden is om mee te werken en wat niet. In dit verhaal vind ik van wel.

U vraagt mij hoe het kan dat er meerdere agenten zijn die hetzelfde verklaren over wat er is gebeurd en ik dit ontken. Misschien heeft iemand uit het publiek iets gezegd van 'lul' of zo en word ik hiervoor aangehouden.

Hoe durft schorem mij zo aan te pakken. Wat een vieze vuile tyfus lul, daar word ik boos van. Dat ze een man van 57 jaar zo durven aan te pakken.

Verder wil ik nog verklaren dat ik op een schandalige wijze ben behandeld.

Mijn kleding vuil, mijn broek kapot en dat allemaal door die snotapen.

Verder kan ik u hierover niets verklaren."

2. De officier van justitie te Den Haag heeft verzoeker voor het opzettelijk niet opvolgen van een ambtelijk bevel en voor het beledigen van een ambtenaar gedurende of terzake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening een transactievoorstel gedaan. Verzoeker heeft deze voorstellen geaccepteerd.

3. Verzoeker heeft op 4 oktober 2006, schriftelijk zijn beklag gedaan bij de korpschef over het optreden van de politie tegen hem een dag eerder. In deze brief beschreef verzoeker het voorval als volgt:

"Het was omstreeks 03.35 uur. De vrouw van de broodjeskraam was bezig het broodje te bereiden toen een politieagent sommeerde onmiddellijk de verkoop te stoppen i.v.m. het overschrijden van de sluitingstijd. Ik reageerde daarop door te zeggen dit is typisch Leids (...) om zo te reageren naar de handelslieden en dat de manier van aanspreken niet de juiste was. De agent sommeerde mij door te lopen, doch ik had nog saus tegoed op het bestelde broodje. Ik weigerde dus door te lopen in afwachting van de saus. De agent begon mij weg te duwen. Kort daarop werd ik besprongen door een vier of vijftal agenten, die (...) probeerden mij naar de grond te werken. Daar heb ik mij aanvankelijk tegen verzet, doch later heb ik mij op aanraden van een persoon, waarvan ik denk dat het een agent in burger was, mij zonder verzet overgegeven. Ik ben op hardhandige wijze op de grond liggend geboeid en daarna in een politieauto afgevoerd. (...)

Op 3 oktober heb ik de vrouw van de broodjeskraam gesproken om haar persoonlijke gegevens op te vragen voor een eventuele getuigenverklaring. Zij vertelde mij ook dat een persoon die foto's had gemaakt van het incident, deze op last van de politie ter plekke moest wissen. Dit geeft te raden. Blijkbaar zijn de jonge agenten onvoldoende in staat om d.m.v. praten en dergelijke klein misverstand op te lossen. Ik vind mijzelf uiterst grof behandeld en heb een traumatische opsluiting in een politiecel ondergaan. (...)"

4. Omdat de politie al op 10 oktober 2006 en 9 november 2006 verzoeker had meegedeeld dat zijn klachten op grond van artikel 9:8 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) niet in behandeling zouden worden genomen, wendde verzoeker zich bij brief van 23 november 2006 met zijn klachten tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman opende daarop het onderzoek bij brief van 15 januari 2007.

5. In reactie op het standpunt van verzoeker liet de korpsbeheerder de Nationale ombudsman bij brief van 3 juli 2007 weten geen van verzoekers klachten gegrond te achten. Verzoeker had het optreden van de politie geheel over zich zelf afgeroepen en het optreden was op geen enkel moment buitensporig geweest, aldus de korpsbeheerder.

6. In reactie op het standpunt van de korpsbeheerder liet verzoeker bij brief van 29 juli 2007 weten dat hij voorafgaand aan het voorval wel had gedronken, maar niet in die mate dat hij dronken zou zijn geweest. Dit was dan ook de reden dat geen proces-verbaal was opgemaakt voor openbare dronkenschap, aldus verzoeker.

Verder deelde verzoeker mee dat de politie wel degelijk buitenproportioneel geweld tegen hem had aangewend. Zo had de politie na de aanhouding tweemaal hard in achterwaartse richting aan zijn geboeide armen getrokken, als gevolg waarvan hij een kneuzing had opgelopen. Een arts had deze kneuzing nog dezelfde nacht in de politiecel geconstateerd, aldus verzoeker.

Ten slotte liet verzoeker weten dat wel degelijk door danwel in opdracht van de politie foto's waren gewist die omstanders hadden gemaakt van het voorval.

7. In het kader van dit onderzoek legden de houdster van de hamburgerkraam, mevrouw K, en vijf betrokken politieambtenaren, Y., V., Z., H. en W. telefonisch een verklaring af.

7.1. Mevrouw K. verklaarde onder meer dat ze werd aangesproken door een jonge agent die zich opgefokt en onaangenaam opstelde. Deze agent beet haar toe: "Vergunning." Verder verklaarde zij:

"(...) Op enig moment heeft de heer B. zich in het gesprek gemengd.

U vraagt mij of de heer B. een dronken indruk maakte. Hij had zeker gedronken, dat was mij wel duidelijk geworden. Maar hij heeft zich op geen enkel moment agressief of hinderlijk gedragen.

Kennelijk ook verbaasd over het optreden van de agent, zei B. op een gegeven moment iets in de trend van: 'Goh, wat ben jij een flinke jongen zeg'. Volgens mij heeft hij toen ook wel het woord 'klootzakken' gebruikt.

De agent droeg hem toen op door te lopen. B., die volgens mij inmiddels zijn broodje had gekregen, zei daarop tegen de agent dat hij nog even wat saus op zijn broodje wilde doen en dat hij daarna zou vertrekken.

Op dat moment verscheen plotseling als uit het niets een politieauto bij de kraam. Daar sprongen een stuk of vier agenten uit die B. direct vastgrepen. Op dat moment is B. gaan tegenstribbelen. Dat had hij beter niet kunnen doen. Hij werd meteen met behoorlijk veel kracht tegen de grond gewerkt. Toen hij op de grond lag, met enkele agenten boven op hem, werden hem de handboeien aangedaan. B. begon daarna al vrij snel te gillen dat de boeien veel te strak zaten. De agenten trokken hem overeind en wilden hem achterin de auto zetten. Dat lukte niet goed, omdat B. tegenstribbelde en bleef gillen dat de boeien te strak zaten. Inmiddels was een van de agenten om de auto heen gelopen om B. vanuit de auto daar in naar binnen te trekken. Ik kon het niet aanzien. Ik ben naar de agenten gelopen en heb hen gezegd dat ze moesten stoppen met hem zo te pijnigen. Tegen B. zei ik dat hij moest ophouden met tegenstribbelen. Ook zei ik dat hij gewoon mee moest gaan met de politie en dat hij de volgende dag bij mij kon terugkomen en dat ik dan gratis en voor niets wat lekkere broodjes voor hem zou klaarmaken. Dat hielp. De agenten hielden op met duwen en trekken en B. hield op met tegenstribbelen. Hij liet zich vervolgens zonder verder tegenstribbelen naar de auto voeren. Toen hij aanstalten maakte om plaats te nemen op de achterbank van de politieauto pakte de agent die was omgelopen hem echter vanuit de auto beet en trok hij B. hard aan zijn armen de auto in. Omdat de boeien kennelijk echt te strak zaten gilte B. het direct weer uit van de pijn. Ik vond dat een stomme en volstrekt onnodige actie van die ene agent.

"(...)"

7.2. Verbalisant Y. verklaarde onder meer als volgt:

"(...) Ik heb de kraamhoudster hierop (dat de kraam na sluitingstijd nog volop in bedrijf was; N.o.) aangesproken en haar proces-verbaal aangezegd.

Een van de klanten voor de kraam, dat bleek dus later de heer B., bemoeide zich er direct mee. De heer B. was overduidelijk heel erg dronken. Hij stond te waggelen op zijn benen. Hij begon direct uitermate beledigende taal uit te slaan, zowel richting ons als richting de gemeente.

Ik heb hem toen rustig gezegd dat hij zich niet met mijn werk moest bemoeien. Nadat de heer B. vrijwel direct daarna zijn bestelling in handen had gekregen mengde hij zich opnieuw in mijn gesprek met de kraamhoudster. Ook nu sloeg hij beledigende taal uit. Ik heb hem daarop nog steeds rustig en bedaard gevraagd zich niet met mijn gesprek met de kraamhoudster te bemoeien. Ook heb ik hem toen gevraagd zich van de kraam te verwijderen. Ik wil u hierbij zeggen dat wij juist tijdens de drie oktober feesten het publiek extra geduldig en kalm benaderen om de feestvreugde zo lang mogelijk te beschermen. De heer B. is daarop toen ook daadwerkelijk even een stukje weggelopen maar kwam vrijwel meteen daarna weer naar de kraam terug. Hij ging toen direct weer verder met het hinderen van mijn werkzaamheden en het uiten van beledigingen. Nadat dit zich nog een keer had herhaald, vond ik het welletjes, en heb ik hem aangezegd dat ik hem aanhield voor belediging en voor het niet gehoor geven aan mijn herhaalde vordering om zich te verwijderen.

Ik nam toen het broodje uit zijn hand en legde dat op de toonbank. Ik droeg hem op om mee te lopen naar een inmiddels ter plaatse verschenen politievoertuig. De heer B. weigerde dat. Toen één van de collega's hem bij zijn schouder of arm pakte om hem naar de auto te geleiden, ging het tot op dat moment uitsluitend verbale verzet over in fysiek verzet. Dit verzet uitte zich door bewust de andere kant op te willen lopen. In verband met het forse postuur van de heer B. en zijn onophoudelijke gebrek aan medewerking, zagen wij ons genoodzaakt om geweld tegen hem in te zetten. Wij hebben de heer B. met drie man op de ons aangeleerde manier naar de grond moeten brengen om hem te kunnen boeien. Dat is volstrekt beheerst en gecontroleerd gegaan. Nadat de heer B. geboeid overeind was gezet, weigerde hij opnieuw iedere medewerking. Hij is toen met vereende krachten achter in het politievoertuig geplaatst. Daarbij was het nodig dat één van de collega's om de auto heen liep en aan de andere zijde achterin instapte om de heer B. vanuit de auto op de achterbank geplaatst te krijgen terwijl een andere collega de heer B. van buiten uit in de auto plaatste. Deze collega is daarna in de auto gebleven om de heer B. naar het bureau te begeleiden.

(...)"

7.3. Verbalisant Z. verklaarde onder meer als volgt:

"(...) De kraamhoudster waarover het hier gaat had een vergunning tot 03.00 uur. Wij constateerden dat zij ruim na 03.00 uur nog steeds bezig was met de verkoop van etenswaren vanuit haar kraam. Collega Y heeft haar hierop aangesproken. Terwijl hij met de kraamhoudster in gesprek was stonden wij op enige afstand. Enerzijds om niet intimiderend over te komen en anderzijds ook om zicht te houden op het overige publiek. Ik stond toen met mijn rug naar de kraam en had dus geen zicht op mijn collega en de kraamhoudster. Op een gegeven moment hoorde ik dat een derde persoon zich met dat gesprek bemoeide. Ik heb mij toen omgedraaid en deed toen uit een soort automatisme enkele stappen richting mijn collega. Ik zag toen dat een duidelijk dronken man de confrontatie met mijn collega zocht. Deze man, later bleek dit de heer B. te zijn, uitte zich bijzonder denigrerend naar ons toe. Hij liet weten ons klootzakken te vinden en hij adviseerde ons nuttig werk te gaan doen.

Omdat wij werken onder het motto: 'Vriendelijk als het kan, streng als het moet', verzocht collega Y. de man aanvankelijk vriendelijk zich niet met zijn gesprek te bemoeien en ruimte te maken.

De heer B. weigerde door te lopen en volhardde in zijn hinderlijk gedrag. Zowel collega Y. als ik hebben daarna de man nog meerdere keren gevraagd zich te verwijderen, te meer daar hij inmiddels zijn broodje had gekregen. Toen de man daar in het geheel niet op in ging, hebben wij hem enkele keren gemaand zich te verwijderen. De man bleef echter hinderlijk en beledigend. Daarop zijn wij overgegaan tot aanhouding van de man. Ook nadat wij de man hadden aangehouden ging hij onverminderd door met ons te beledigen. Een collega had inmiddels een auto ter plaatse gevraagd om de aangehouden persoon over te kunnen brengen naar het bureau. Na te zijn aangehouden wilde de heer B. plots wel weg. Omdat er inmiddels aardig wat omstanders om ons heen waren komen staan en enkele van die omstanders partij leken te kiezen voor de heer B., wilden wij hem zo snel mogelijk naar elders overbrengen en niet de aanhouding daar ter plaatse afhandelen. De heer B. weigerde echter pertinent mee te werken en wilde zich overduidelijk niet in de richting begeven van het ondertussen ter plaatse aangekomen dienstvoertuig. Omdat de heer B. niet wenste mee te werken, is toen overgegaan tot het aandoen van handboeien. Daartoe moest hij door ons naar de grond worden gewerkt. Dat is rustig en beheerst gegaan overeenkomstig de ons aangeleerde techniek. Opmerkelijk was daarbij wel dat er drie man nodig waren om deze grote man plat op de buik op de grond te krijgen. Nadat de handboeien waren aangelegd en de man weer overeind stond, weigerde hij opnieuw mee te gaan naar de auto. Collega V. en ik brachten de man daarna naar de auto terwijl collega's Y. en H. het toegestroomde publiek op afstand hielden. Voor dat laatste waren overigens inmiddels ook enkele collega's van de Mobiele Eenheid ter plaatse gekomen.

Bij de auto aangekomen ben ik om de auto heengelopen om de heer B. van binnenuit op de achterbank van de auto te geleiden. Ook bij het instappen weigerde de heer B. iedere medewerking. Ik heb daarom vanaf de achterbank aan de handboeien moeten trekken om hem toch in de auto te krijgen. Toen hij dan eindelijk in de auto zat, ben ik naast hem op de

achterbank gebleven om erop toe te zien dat hij op weg naar het bureau geen gekke dingen zou gaan doen. Onderweg naar het bureau bleef de man beledigende taal uitslaan. Hij zei toen onder meer: 'Ongelooflijke lul, wie denk je wel niet wie je voor je hebt. Ik heb behoorlijk wat hooggeplaatste vrienden. Hier zullen jullie spijt van krijgen', of woorden van gelijke strekking.

(...)"

7.4. Verbalisant V. verklaarde onder meer als volgt:

"(...) Toen wij tijdens onze ronde langs de kraam van mevrouw K. kwamen was het al ruim 03.15 uur geweest en was deze kraam nog vol in bedrijf. Collega Y. sprak de kraamhoudster hierop aan.

De heer B. mengde zich vrijwel direct in dit gesprek. Hij deed dit op een bijzonder hinderlijke manier. Hij was echt behoorlijk dronken.

Collega Y. vroeg hem rustig en op correcte wijze of hij zich niet met het gesprek wilde bemoeien en of hij afstand wilde nemen. De heer B. bleek daarvan niet gediend en begon te schelden. Hij noemde ons klootzakken. Collega Y. heeft hem daarop zeker een keer of zes verzocht zich te verwijderen. Toen de heer B. bleef weigeren weg te gaan en maar doorging met schelden heeft Y. hem enkele keren uitdrukkelijk gemaand om door te lopen. Toen de man bleef weigeren, hebben wij hem aangehouden.

Inmiddels was er behoorlijk wat publiek toegestroomd door het luidruchtige gedrag van de heer B. Enkele collega's van de Mobiele Eenheid waren inmiddels ter plaatse gekomen om het publiek op afstand te houden zodat wij werkruimte hielden.

Wij hebben de man zeker drie keer gevraagd mee te lopen naar het inmiddels gereedstaande dienstvoertuig. De heer B. weigerde ook dat en maakte door woord en gedrag duidelijk dat hij zich aan de aanhouding wenste te onttrekken. Wat we ook tegen hem zeiden en wat we ook uitlegden, de man was niet voor rede vatbaar. Daarop is besloten om hem te boeien.

Vanwege zijn verzet in combinatie met zijn forse postuur verliep ook dat problematisch. Omdat er geen muur was om hem tegen aan te plaatsen, moesten we de man naar de grond brengen om hem te kunnen boeien. Deze actie verliep gecontroleerd dankzij de ons hiervoor aangeleerde techniek. Nadat het boeien was gelukt moest de man worden overgebracht naar de nabije politieauto. Ook daarbij weigerde de heer B. weer iedere medewerking. Met de nodige inspanning brachten wij de man naar de auto. Zelfs het instappen verliep moeilijk. Uiteindelijk wisten we de man met de nodige inspanning op de achterbank geplaatst te krijgen.

(...)"

7.5. Verbalisant H. verklaarde onder meer als volgt:

"(...) Op het moment dat wij langs de kraam van mw K. kwamen was het al ergens tussen kwart over drie en half vier. Hoewel het tijdstip van sluiting dus al ruim was verstreken werden er vanuit deze kraam nog allerlei etenswaren verkocht. Collega Y. sprak de kraamhoudster hierop aan. Y. werd daarop direct in de rede gevallen door een overduidelijk behoorlijk beschonken man, zijnde klager.

Y heeft de man rustig en met veel geduld gevraagd zich niet met het gesprek te bemoeien en hem gevraagd zich te verwijderen. Met het oog op de feestvreugde en de goede sfeer rond de Drie Oktoberfeesten treden wij juist rond dit feest in het algemeen dronken personen met meer geduld en vriendelijkheid tegemoet dan op normale uitgaansavonden. De heer B. had hier echter weinig aandacht voor en bleef Y. hinderen in zijn werk en bleef hem en ons beledigen.

Na tal van verzoeken en vermaningen besloten wij op een gegeven moment dat het wel mooi geweest was en dat we de man dan maar moesten aanhouden.

De heer B. weigerde hieraan mee te werken en dreigde weg te lopen. Daarop werd besloten dat hij moest worden geboeid. Ook hierbij weigerde hij iedere medewerking. Met behulp van de ons aangeleerde techniek werd de man daarom naar de grond gewerkt om hem zo te kunnen afboeien. Dit verliep beheerst en gecontroleerd ondanks het onophoudelijke verzet van deze man.

Inmiddels had zich behoorlijk wat volk om ons heen verzameld. Een aantal ter assistentie opgeroepen collega's van de ME hielden de omstanders op afstand zodat wij voldoende ruimte hadden om ons werk te kunnen doen.

Kort nadat de heer B. met behulp van een ter plaatse aangekomen auto richting het bureau was verdwenen, zijn ook wij naar dat bureau gegaan.

In het bureau werden wij opnieuw geconfronteerd met het volslagen respectloze gedrag van de heer B. Ook tijdens zijn insluiting en tijdens het verhoor ging hij maar door met beledigen en intimideren. Volgens mij is dit alles terug te voeren op het overmatig alcoholgebruik van deze man. Hij was gewoon heel erg dronken.

Over het tegen deze man bij de aanhouding ingezette geweld kan ik in alle ernst verklaren dat er werkelijk op geen enkel moment sprake is geweest van buitensporig geweld..."

In aanvulling op deze mondelinge verklaring liet verbalisant H. schriftelijk nog het volgende weten:

"De normale procedure in geval van een niet meewerkende verdachte is een verdachte onder controle brengen, tegen een muur welke in de nabijheid van de verdachte is.

In het geval van de aanhouding van de heer B. was dit onmogelijk. U moet zich voorstellen dat de aanhouding plaatsvond midden op de Blauwpoortsbrug te Leiden. Aan beide zijdes van de brug stonden marktkraampjes geplaatst. Een aanhouding aan de linker- en rechterzijde van de brug was hierdoor onmogelijk. Tevens was het gevaar ook groot dat er dan iemand te water kon raken. Aangezien de aanhouding ook plaats vond tijdens de drie oktoberfestiviteiten in het centrum van Leiden, was er een hoop volk op de been. Het was hierdoor onmogelijk om de verdachte middels een opbrengtechniek te transporteren naar een muur aan de zijde Prinsessenkade of Steenstraat te Leiden. Gezien alle feiten en omstandigheden was er geen andere mogelijkheid dan de verdachte naar de grond te brengen en hem daar onder controle te brengen, af te boeien en vervolgens in een dienstvoertuig te plaatsen."

7.6. Politieambtenaar W. verklaarde dat hij in de bewuste nacht samen met een aantal collega's in de binnenstad van Leiden aanwezig was als lid van de Mobiele Eenheid. Op een gegeven moment waren zij naar de Blauwpoortsbrug gezonden om aldaar assistentie te verlenen bij een aanhouding. Deze assistentie had er uitsluitend uit bestaan dat zij het ter plaatse aanwezige publiek op afstand hielden om de bij de aanhouding betrokken collega's de nodige ruimte te verstrekken. W. kon zich herinneren dat het toegestroomde publiek geen enkel probleem had veroorzaakt en dat slechts enkele dronken studenten wat flauwe opmerkingen hadden gemaakt.

8. In reactie op de hem voorgelegde verklaringen liet verzoeker bij brief van 21 april 2008 onder meer weten dat de verklaringen van de betrokken ambtenaren op tal van punten op gespannen voet verkeren met de werkelijkheid. Verzoeker erkende opnieuw dat hij voorafgaand aan het voorval wel had gedronken maar zeker niet in die mate dat hij dronken zou zijn geweest, zoals door de politieambtenaren was gesteld.

Ook gaf verzoeker nogmaals aan dat de handboeien wel degelijk te strak hadden gezeten en dat de politie hem aan de handboeien trekkend het politievoertuig in had getrokken. Hierdoor had verzoeker verwondingen aan zijn polsen opgelopen. Deze verwondingen waren later op het politiebureau waargenomen door een ter plaatse verschenen arts.

II. Beoordeling

1. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Dit is neergelegd in artikel 11 Grondwet (zie Achtergrond, onder 3.a.). Ook in artikel 8 Europees verdrag voor de rechten van de mens is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet. Het gebruik van geweld betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam (zie Achtergrond, onder 4.). Op grond van artikel 8, eerste lid Politiewet is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van

geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste). Het iemand naar de grond werken voor het aanleggen van handboeien wordt aangemerkt als "geweld" (zie Achtergrond, onder 5.).

2. Politieambtenaar Y heeft standhoudster K. erop aangesproken dat zij nog bezig was met verkoop van etenswaren hoewel de sluitingstijd al geruime tijd was verstreken.

Verzoeker heeft erkend zich te hebben gemengd in het gesprek dat verbalisant Y. voerde met kraamhoudster K. toen Y. haar aansprak en inzage vroeg in haar vergunning. De Nationale ombudsman gaat ervan uit dat verzoeker toen beledigende taal heeft geuit tegen de politieambtenaren, gelet op het feit dat hij een ter zake aangeboden transactie heeft betaald. Het staat vast dat enkele collega's van Y verzoeker vervolgens hebben gevraagd zich niet met het gesprek te bemoeien. Omdat verzoeker hieraan geen gevolg gaf, hebben de politieambtenaren verzoeker vervolgens meermaals te verstaan gegeven zich niet met het gesprek te bemoeien en weg te gaan.

Toen verzoeker ook hieraan geen gevolg gaf, is de politie overgegaan tot aanhouding.

De politie was daartoe bevoegd omdat verzoeker kon worden aangemerkt als verdachte van het misdrijf van artikel 184 Sr.

De politie was ingevolge artikel 141 Sv (zie Achtergrond, onder 2.a.) bevoegd om kraamhoudster K. aan te spreken op het negeren van de sluitingstijd. De manier waarop verzoeker zich hierin mengde, kon door de politie worden aangemerkt als belemmeren van hun ambtelijk optreden, hetgeen het misdrijf van artikel 184 Sr oplevert.

Bovendien was de politie bevoegd verzoeker aan te houden wegens belediging van een ambtenaar in functie (zie Achtergrond onder 1.a. en 1.b.).

3. Verzoeker heeft ontkend aanleiding te hebben gegeven voor het gewelddadig optreden van de politie. Verzoeker kan hierin niet worden gevolgd.

Allereerst moet hier worden opgemerkt dat het aannemelijk is dat niet alleen het optreden van verzoeker jegens de politie is beïnvloed door de - erkende - consumptie van alcohol op de bewuste avond, maar dat dit ook geldt voor de manier waarop hij achteraf het voorval heeft beleefd.

Toen verzoeker was aangehouden stond het hem op dat moment niet meer vrij om zich te verwijderen. Nadat de politie was overgegaan tot aanhouding moest verzoeker ingevolge het Wetboek van Strafvordering voor verhoor worden overgebracht naar een plaats van verhoor (zie Achtergrond, onder 2.b.). Het staat vast dat het verhoren van verzoeker als verdachte ter plaatse in dit geval niet mogelijk was en dat de verdachte moest worden overgebracht naar het politiebureau.

4. Wanneer een verdachte zich tijdens of na de aanhouding hieraan tracht te onttrekken, kan dit er toe leiden dat de politie geweld moet aanwenden om de verdachte onder controle te brengen.

Die situatie deed zich hier voor. Verzoeker wilde zich na te zijn aangehouden aan de aanhouding onttrekken. Hiermee gaf verzoeker aanleiding voor het aanwenden van geweld door de politie.

5. Vervolgens moet de vraag worden beantwoord of het gebruikte geweld voldeed aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit als bedoeld in artikel 8, lid 1 van de Politiewet (zie Achtergrond onder 5.)

6. Vanwege het forse postuur van verzoeker en de intensiteit van zijn verzet was het voor het onder controle brengen van verzoeker uiteindelijk nodig dat de politie met drie man gezamenlijk optrad. Dat er bij het onder controle brengen en bij het aanbrengen van de handboeien grenzen zouden zijn overschreden, is niet aannemelijk geworden.

7. Gezien de situatie ter plaatse bestaat er begrip voor dat de politie ter voorkoming dat omstanders zich met de zaak zouden gaan bemoeien, verzoeker na de aanhouding zo snel mogelijk naar het politiebureau wenste over te brengen. Hiervoor was inmiddels een politievoertuig gearriveerd. Omdat verzoeker hardnekkig weigerde plaats te nemen in de gereedstaande auto is een van de politieambtenaren om de auto heen gelopen en heeft deze vervolgens verzoeker van binnen uit op de achterbank getrokken door met kracht aan de handboeien te trekken waarmee verzoekers armen waren geboeid. Volgens verzoeker heeft hij hierdoor letsel opgelopen.

Een geboeide verdachte op zo'n manier in een bepaalde richting trekken kan tot aanzienlijke en blijvende lichamelijke schade bij hem leiden, en moet dan ook in het algemeen worden afgekeurd.

Uitsluitend als een politieambtenaar over geen ander middel meer beschikt om een verdachte gecontroleerd op de achterbank van het voertuig geplaatst te krijgen, kan de in dit geval aangewende methode als uiterste middel worden overwogen. Dat in dit geval geen enkele andere aanpak mogelijk was, is niet gebleken.

Op dit punt is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

8. Ten aanzien van de overige geweldshandelingen is de Nationale ombudsman van oordeel dat deze niet buitensporig waren en dat er geen andere mogelijkheden waren om verzoeker in de politieauto te krijgen.

Op dit punt is de gedraging behoorlijk

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden is:

gegrond ten aanzien van:

- het trekken aan de handboeien wegens schending van het vereiste van onaantastbaarheid van het lichaam;

niet gegrond ten aanzien van:

- het overige optreden jegens verzoeker.

Onderzoek

Op 28 november 2006 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer B. te Leiden, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Hollands Midden, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens legden een getuige en enkele betrokken politieambtenaren een verklaring af.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 23 november 2006, met bijlagen.

Aanvulling op het verzoekschrift van 6 juni 2007, met bijlagen.

Standpunt van de korpsbeheerder van 26 juni 2007.

Aanvulling op het standpunt van de korpsbeheerder van 9 juli 2007, met bijlagen.

Reactie van verzoeker van 29 juli 2007, met bijlagen.

Verklaring van getuige mevrouw K van 11 oktober 2007.

Verklaringen van betrokken politieambtenaren Y., V., H., Z. en W, van 1, 4 en 13 februari 2008.

Reactie van verzoeker van 21 april 2008, met bijlage.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafrecht (Sr)

Artikel 180

"Hij die zich met geweld of bedreiging met geweld verzet tegen een ambtenaar werkzaam in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, of tegen personen die hem daarbij krachtens wettelijke verplichting of op zijn verzoek bijstand verlenen, wordt als schuldig aan wederspanning gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie."

Artikel 184, eerste lid Sr

"1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie."

Artikel 266, eerste lid Sr

"1. Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding, hetzij iemand, in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding, aangedaan, wordt, als eenvoudige belediging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie."

Artikel 267 Sr

"De in de voorgaande artikelen van deze titel bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de belediging wordt aangedaan aan:

1°. het openbaar gezag, een openbaar lichaam of een openbare instelling;

2°. een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening;

3°. het hoofd of een lid van de regering van een bevriende staat."

2. Wetboek van Strafvordering (Sv)

Artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering (Sv), voor zover hier relevant

"Met de opsporing van strafbare feiten zijn belast:

(...)

b. de ambtenaren van politie, bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder a en c, en tweede lid van de Politiewet 1993.

(...)"

Artikel 53 Sv, voor zover hier relevant

"[1.] In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

[2.] In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

[3.] Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid."

3. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraag."

4. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

5. Politiewet 1993

Artikel 2

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

Artikel 8, eerste lid

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."